

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

a celo leto 3 gl. — kr.

pol leta 1 .. 60 ..

četrt leta — .. 80 ..

Naročnina se pošilja

opravištvu v škofijsk.

poslopju (Bischofshof)

Deležniki tisk. društva

dobivajo list brez po-

sebne naročnine

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

P. n. deležnike „tiskovnega društva“, ki še za letos niso svojega doneska poslali in tiste naročnike „Slov. Gospodarja“, ki so nas prosili potrpljenja, prav vljudno prosimo, da nam kmalu dopošljejo, kolikor še dolgujejo. Ko bi kdo dvomil, je li še kaj na dolgu ali ne, naj blagovoli prihodnjic na svoj zavitek pogledati, kder bodo imena tistih, ki so še kaj na dolgu, modro podčrtana. „Opravištvu“.

Tržaška zavarovalna družba.

(Riunione adriatica di sicurtà.)

Kar je banka Slovenija takó nesrečni konec vzela, so si ne le mnogi hišni gospodarji, ampak tudi prav mnogi cerkveni predstojniki v skrbeh, pri kateri družbi naj bi dali zanaprej zoper ogenj zavarovati farovže, cerkve, kaplanije, mežnarije i. t. d., da bi bila ob času požara gotova in hitra pomoč. Pa gotova in hitra pomoč še ne zadostuje. Treba je pri zavarovanju tudi na to gledati, da se s kolikor mogoče malimi letnimi plačili (premije) doseže zdatna pomoč. Prav to pa ni tako lahko; kajti v tem oziru bi bilo treba natanjko umeti pravila in pravne šege zavarovalnih družeb. Ta temeljita vednost pa se pri ljudeh, ki se navadno z to rečjo ne pečajo, po redkem najde. Zato se dostikrat prigodi, da se ljudje iz nevednosti napačno zavarujejo, od visokega zavarovanega zneska letnino plačujejo, ob času nesreče pa vendar le malo pomoč prejmejo. — Pojasnimo to na posameznem zgledu. Zvonovi so jako draga reč; zato menijo navadno farani, da jih morajo visoko zavarovati, pa ravno to je napačno. Vsaka zavarovalna družba plačuje namreč le djanska škoda (kolikor dogovorjene odškodnine ne preseže). Zvonovi ne zgorijo, ampak se pri padcu le razbijejo in le redkokdaj deloma raztopijo. Kolika je tukaj djanska škoda? Tolika, kolikor bo stalo preli-vanje in kolikor bo treba dodati medenine, do bo zvon poprejšajo (zarovano) težo dosegel. Ako si tedaj zvon, ki tehtal 30 centov, zavaroval za 2000 gl.; kaj meniš, da boš ves ta znesek dobil, ako se zvon

pri požaru razbije? Nikakor ne; dobil boš le toliko, kolikor bo zvonar tirjal, da ti ubiti zvon prelija in ti vrne nov zvon, ki bo zopet tehtal 30 centov; kajti zares le toliko je djanska škoda. Zgorel pa je ves dragoceni vezani stol in drugi leseni deli v zvoniku, in za vso to veliko škodo ne boš dobil ne krajcerja odškodnine, ako v zavarovalni pogodbi teh delov nisi določno imenoval, ampak je le sploh zapisano: zvonovi. Kar smo tukaj povedali, to se je zares pred kratkimi leti v naši škofiji prigodilo. Enako napačno se gostokrat zavarujejo hiše, hrami in druga poslopja, takó da ljudje zavoljo nevednosti veliko plačujejo, nazadnje pa le malo prejmejo. Tudi takih zgledov nam je dosti znanih. Kedar se tedaj zavaruješ, izberi si družbo, pri kateri boš dobil gotovo, hitro in pri malih letnih plačilih tudi zdatno pomoč. Utegneš reči: nam pa svetujte tako družbo! Po dosedanjih skušnjah ti zamoremo z dobro vestjo nasvetovati teržasko zavarovalno družbo (Riunione adriatica di sicurtà).

Ta družba ima takó veliko záložno premoženje, kakor menda nijena druga v našem cesarstvu, tedaj ti je pomoč gotova. Na čelu njej stojijo možje, ki so zares navzeti katoliškega duha, in jim je mar pomoč nesrečnih, in ne le dobiček družbenikov; zato je pomoč tudi hitra. Večkrat je že kak kraj pogorel, kjer so bili pogoreli pri raznih družbah zavarovani, in nijena družba ni odškodnine takó hitro izplačala, kakor teržaska. In pogorelec najbolj čuti, da mu je hitra pomoč, zares dvojna pomoč! Ta družba pa tudi svojim agentom ali opravištnikom naroča, da naj ljudi vestno podučujejo, kakó se je treba zavarovati, da na zadnje ne bo prepirov in tožev, in da se z malim plačilom doseže zdatna pomoč. Prigodilo se je že celó večkrat, da ktera uboga cerkev ni mogla, ali da se je pozabilo, o pravem času plačati letnino, in družba je vendar dogovorjeno odškodnino izplačala. Da, večkrat je družba že pomoč podelila prav ubogim cerkvam, ktere celó niso bile zavarovane. Vrh tega obstoji že več let dogovor med družbo in našim prečastim kn. šk. or-

dinarijatom, vsled kterega vračuje družba škofiji 20% od letnine, ki se njej plačuje od vseh cerkev, farovžev i. t. d., ki so pri njej zavarovani. Ti procenti, ki se rabijo v pomoč našim duhovnim zavodom, so znašali dosihmal na leto med 300—400 gld. Pomoč za škofijo bo še večja, ako se bo še več cerkvenih poslopij pri tej družbi zavarovalo.

In prav v tem, kar vestno ravnanje zadeva, smemo družbi čestitati, da si je zadnji čas pridobila moža, obširne učenosti in čistega katoliškega značaja, in ta mož je g. Michael Simettinger, rudarski inženir v Gradcu. Ta mož je bil več let sovrednik katoliškega lista „Gratzer - Volksblatt“, je eden najbolj delavnih udov katoliške družbe v Gradcu, ter je že tukaj v Mariboru pri shodih tukajšnje katol. družbe večkrat imel izvrstne govore. Tudi pri velikem dunajskem katoliškem shodu lanskega leta je bil on izvoljen za poročevalca v zadevi družeb sv. Vincencija, katerih namen je skrb za bolnike, za uboge, za zapuščene; kajti je tudi sam v Gradcu predsednik enega oddelka te družbe. Temu možu je zdaj za celo Štajersko deželo izročeno pred vsem zavarovanje cerkvenih, župnijskih poslopij in duhovnih zavodov. Prihodnje tedne bo potoval po spodnjem Štajerskem, in v zadevi zavarovanja obiskal gg. župnike, delil pa tudi sicer vsakemu potrebne nasvete, kdorkoli jih bo želel. Naj bo s temi vrstami vsem dušnim pastirjem priporočen.

K . . .

Gospodarske stvari.

Kompost ali mešani gnoj.

I. V sledečih vrsticah hočemo umnemu kmetovavcu pravo bistvo mešanega gnoja in kako pametno z njim ravnati, kar marsikteri še vse premalo zna, pred oči postaviti. Kakor je občno znano imenujemo tisti gnoj mešani gnoj, ki se iz zmesi hišnih in poljskih odpadkov in prsti nareja. Narejanje mešanega gnoja ima za vsako kmetijstvo bistvene koristi, prvič ostanejo odpadki, ki se v vsakem gospodarstvu nahajajo, da si tudi majhni in malo vredni in kterega koli imena, gospodarstvu ohranjeni, drugič pa se z marljivim in skrbnim nabiranjem teh tvarin, ki se dostikrat kot stvari brez vse vrednosti zavržejo, zadregi prepičlega gnoja v okom pride ali se ta zadrega vsaj izdatno pomanjša, ki je za vsako gospodarstvo sila škodljiva. Pa vkljub temu, da njivam in travnikom tolikih kmetovavcev potrebnega gnoja le prepgostokrat primanjkuje, se nabiranje teh odpadkov le prevelikokrat zanemarja in opušča. Sicer ne smemo si domišljavati, da bi po napravljanju mešanega gnoja kake nove gnojivne snovi narejali, vendar pa se po takem ravnanju sicer nekoristne reči v hasnovite spremenijo v porabni in ločljivi podobi. Ko bi se mešanec tudi le na travnik raz-

vozil in raztrosil, tako bode travnik toto skrb z obilnim pridelkom sena in otave bogato povrnil, gospodar bode mogel več živine rediti in tako zopet več živinskega gnoja pridelati in z njim njive in polje izdatno zboljšati. Tako stvar stvari roko podaja in celo gospodarstvo naprej spravlja. V vsakem gospodarstvu, tudi v najmanjšem, naberó se z časom kupi vsakovrstnih odpadkov, kateri, če se z njimi pametno ravna, mnogo izvrstnih gnojivnih tvarin naredijo. Kdor te betve gnojnega gospodarstva prezira ali v nemar pušča, se sme pač med gospodarje šteti, ki tega imena ne zaslužijo. Če si pa že mali kmet, da če si celo gostač, ki ima morda le nekoliko pedi kake gredice pred svojo kočico, mešanega gnoja napraviti more, kolikor več more to veliki posestnik storiti, v kterega gospodarstvu se toliko in tolikovrstnih odpadkov nabaja! Skrbna in marljiva roka razumnega gospodarja v tem oziru silno veliko opraviiti more.

Kakor je že bilo omenjeno, se morajo vse tvarine, ki imajo kaj gnojivne moči v sebi, z prstjo pomešati in v mešani gnoj spremeniti. Da se pa očitvidno dokaže, kolikere in raznovrstne so te tvarine, jih hočemo tukaj imenomoma naštet: Pepel iz drv, šote, premoga itd. zidna sipa, cestni prah, smetje iz sob, dvorišč in hlevov, blato, glen, trohlina, plevelj, pirničevje, drn, važine, šotin prah, rezanje, mah, resje, saje, meso, kri, dlaka, lasje, ščetine, perje, volna, kosti, rogovje, parklji, hrošči, žajfnica, perilna voda, apnena sipa, kuhinjske pomije, gnojnica, prst, listje, trstje, gozdna nastelj, mavec, sladove cime, umetni gnoj, hlevni gnoj, slama, človeški izločki, perutninski gnoj in mnogovrstni odpadki od kmetovavskih postranskih obrtnij. Tu imamo obilno množino kompostnih tvarin. Kam pa vse to mine v gospodarstvu, kder se ne nareja kompost? Večidel jih gre brez koristi za poljedelstvo v zgubo. Celo narejanje komposta meri tedaj na to, da se imenovane in našete tvarine z prstjo pomešajo in plastoma na kupe zmečejo. Kakor se vidi, se tu prsteni, rastlinski in živalski in vodeni odpadki med seboj pomešajo. To pomešanje ima večstranski pomen. Enkrat se po narejanju komposta sirove, težko razkrojljive snovi kakor kosti, dlaka, prst, razkrojljive in prhke naredijo, kar se najbolj z tem doseže, da se tvarine pridenejo, ki razkrojivanje pospešujejo, kakor žgano apno, pepel, lapor, gnojnica. Isti namen se doseže, ako se kompostnim tvarinam za vrenje sposobne ali vrenje pospeševajoče reči pridenejo. Če se take tvarine z težko razkrojljivimi pomešajo, tako se take tvarine zvabijo, da se tudi začno razkrojivati ali razredati, zlasti če je zadosti vlage in toplote. Na drugi strani se tekočine, ki imajo gnojivne moči v sebi, z tem bolj goste ali močne napravijo. Tako iz gnojnice, z ktero se kompostni kupi polivajo, nekaj vode izpuhti, med tem, ko res gnojivni delki v njem ostanejo. Kolikor več težko razkrojljivih tvarin se z takimi pomeša, ki hitro